

Investicije v prvih petih mesecih

Kakor je znano, je družbeni plan za leto 1956 določil, da se obseg investicij zmanjša v primerjavi z investicijami v letu 1955 z okoli 17,5%. To zmanjšanje je, kakor je znano, v skladu s temeljnimi postavkami, ki so bile sprejete na IV. plenumu SZDL, uveljavljene pa v družbenem planu za leto 1956. Minulih 5 mesecev nam omogoča, da na temelju dejanskih dogodkov na tem področju ocenimo, kako se te postavke uresničujejo. Res je, kar je treba že vnaprej poudariti, da je spremljalo to razdobje učinkovanje raznih činiteljev, ki so imeli pomemben vpliv na gibanje investicij, in katerih količinskega obsega učinkovanja ni mogoče izmeriti (vremenske razmere, zakasneli sprejem družbenih planov, prilagajevanje podvzetim ukrepom za omejitve investicijske dejavnosti in podobno). Iz istih ali podobnih vzrokov bi bilo prav tako težavno dati neko veljavnejšo usmeritev za bodočnost. No, ne glede na to, vsebuje v vsakem primeru dosedanje gibanje v svoji osnovi dovolj prvin, da pokažemo, kakšna težnja je prišla do veljave na tem zelo važnem področju našega gospodarstva.

Za prvih pet mesecev letoš-

nega leta zaradi začasnih podatkov za maj še nimamo popolnih podatkov. Zato je treba sprejeti te podatke kot začasne, vendar se ti podatki v nobenem primeru ne bodo zelo razlikovali tudi takrat, ko bodo dokončni.

Kakor je iz teh podatkov razvidno, so bili stroški za investicije v teh petih mesecih za 12,6 milijarde manjši kakor v istem razdobju lani. Pri tem pa je pomembno še to, da se je to zmanjšanje pokazalo v prvi vrsti pri novih investicijah, medtem ko so bili izdatki iz amortizacije nad planskim nivojem.

Izdatki za nove investicije so bili manjši za 15 milijard ali 18,6% v primerjavi z istim lanskim razdobjem, medtem ko so bile naložbe iz amortizacijskih skladov večje za 2,4 milijarde ali 5,5%.

Nadaljnja pomembna značilnost investicijskega gibanja izvira iz primerjave izdatkov investicijskih sredstev iz posameznih skladov z dotokom sredstev v te sklade v tem razdobju, ki ga analiziramo. Če primerjamo izdatke za investicije z dotokom denarnih sredstev posameznih skladov, tedaj imamo za razdobje januar — maj v primerjavi z lanskim letom:

močnejše po intenzivnosti od naložb iz splošnega investicijskega sklada iz sredstev Zveze, prav tako pa, da je najmočnejša intenzivnost naložb iz amortizacijskih skladov. Te naložbe znašajo v odstotkov letnega plana:

Iz sredstev gospodarskih organizacij, LO, LR 37,0 %
Iz splošnega invest. sklada in iz sredstev Zveze 22,5 %
Iz amortizacijskih skladov 38,3 %

Tako ekonomska kakor tehnična struktura prav tako govori o tem, da se po večjem giblje ugodno in v skladu s splošnimi smernicami letošnjega družbenega plana. O tem v prvi vrsti govori povečanje udeležbe investicij v kmetijstvo, prav tako pa izboljšanje tehnične strukture investicij, v korist povečanja udeležbe opreme.

Ob koncu naj še enkrat poudarimo, da izvirajo ti podatki iz gibanja v prvih petih mesecih, ko še vedno ni bilo mogoče ugotoviti učinkovanja tudi drugih, izvenplanskih činiteljev (vremenske razmere, subjektivne prvine in podobno). Zato je edino mogoče reči, da je bilo tako gibanje doslej večinoma v skladu s splošnimi težnjami in postavkami našega letošnjega družbenega plana.

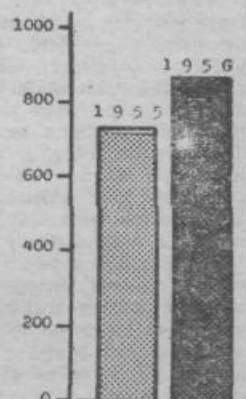
Nikola Miljanič

Gibanje izdatkov za investicije v milijardah din za I. 1955 in 1956

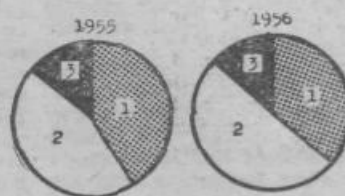
januar — maj po mesecih

	Amortizacija	Nove investicije		Bruto investicije		
	1955	1956	1955	1956	1955	1956
januar	8.2	13.0	8.2	8.0	16.4	21.0
februar	6.8	8.0	8.6	13.6	15.4	21.6
marec	8.0	6.3	17.8	12.8	25.8	19.1
april	10.7	10.3	18.2	15.7	28.9	26.0
maj	9.9	8.4	28.0	15.7	37.9	24.1
skupaj:	43.6	48.0	80.8	65.8	124.4	111.8

V milijardah din

Struktura investicij

1. Gradbena dela
2. Oprema z montažo
3. Druge investicijske prvine

v milijardah din I. — V. mesec

	1955		1956		
	dotok	naložba	razlika	dotok	naložba
Amortizac. sklad	50,9	43,6	+ 7,3	70,0	46,0
Invest. sklad podjetij	16,4	15,1	+ 1,3	20,4	14,9
Investicijski skladi					
in sredstva LR	10,6	7,5	+ 3,1	13,1	5,9
Investicijski skladi					
in sredstva LO	18,7	16,0	+ 2,7	22,5	16,2
Sploš. invest. sklad in					
druga sred. Zveze	24,8	42,2	- 17,4	36,9	28,8
	121,4	124,4	- 3,0	162,9	111,8

Te številke prav tako zelo prepričljivo govorijo o pomembnih spremembah v skupnem gibanju letošnjih investicij. Medtem ko smo leta 1955 imeli v istem razdobju za 3 milijarde dinarjev več izdatkov, kakor je znašal dotok sredstev v ustrezajoče investicijske sklade, imamo letos popolnoma nasproten položaj. Skupne naložbe so

manjše za 12,6 milijarde dinarjev ali za okoli 10%, medtem ko je dotok sredstev večji za 51,5 milijarde din ali za nad 34%. Nadaljnja značilnost dosedanjega gibanja investicijskih izdatkov so pomembne spremembe glede ekonomske strukture investicij, kar pomeni glede smeri naložb. Če primerjamo to gibanje prav tako z lanskim, dobimo naslednjo sliko:

Investicijske naložbe po ekonomski strukturi v I. 1955 in I. 1956

	v razdobju januar — april		v milijardah din		struktura v %	Indeks
	1955	1956	1955	1956		56—55
Industrija in rudarstvo	39,6	32,8	45,8	37,4		83
Kmetijstvo	4,5	5,5	5,2	6,3		122
Gradbeništvo	4,3	4,1	5,0	4,7		95
Promet	18,6	25,1	25,5	28,6		135
Drugo	7,0	6,7	8,1	7,6		96
Skupaj gospod. investicije	74,0	75,2	85,6	84,6		100
Družbeni standard	12,5	13,5	14,4	15,4		108
Skupaj:	86,5	87,7	100	100		101

Podatki v tej tabeli kažejo, da se je še naprej nadaljevala težnja povečati investicije v kmetijstvo, promet kakor tudi v družbeni standard na račun zmanjšanja udeležbe industrijskih investicij.

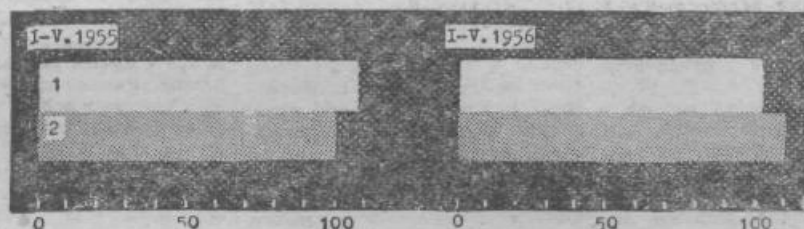
Podobno je tudi v vprašanju tehnične strukture investicij, iz česar sledi, da je bila okrepljena intenzivnost naložb v opremo (113 % v primerjavi z lanskim letom), in to na račun gradbenih del. Za to sta dva vzroka, po eni strani zaradi močnejšega izkoriščanja amorti-

zacijskih skladov za zamenjavo, po drugi strani pa zaradi ključnih del na investicijskih objektih (oprema). Iz vsega tega, kar smo povedali, lahko napravimo nekaj sklepov:

1. da smo zadržali dosedanje gibanje investicij (v teh petih mesecih) na nižjem nivoju od lanskega, in to za približno 10 odstotkov, kar je vsekakor v skladu z nameni letošnjega družbenega plana;

2. da so naložbe v investicije gospodarskih podjetij, ljudskih odborov in ljudskih republik

Proračunska potrošnja

1. Dohodki

2. Izdatki

V obdobju januar—maj letos so znašali izdatki vseh proračunov 110,4 milijarde dinarjev. Od tega odpade na materialne izdatke 75,3 milijarde, drugo pa na osebne proračunske izdatke (33,1 milijarde) in na proračunske gospodarske investicije (2 milijardi).

Letošnjemu proračunu je družbeni plan postavil kot glavno smernico, da mora biti proračunska potrošnja samo ne-

koliko večja kakor lani. Dejstvo, da so materialni izdatki vseh proračunskih izdatkov v obdobju januar—maj samo za 4,1 milijarde večji kakor v istem obdobju lani, samo ustreza tistemu gibanju proračunske potrošnje, ki ga je določil zvezni družbeni plan.

Naslednja tabela kaže skupne in posamične izdatke v obdobju januar—maj letos in lani (v milijardah dinarjev).

	Od januarja do maja 1955	Od januarja do maja 1956
Izdatki za državno upravo	19,8	20,6
Kulturno-prosvetni izdatki	12,2	13,9
Za socialno zavarovanje	7,3	6,8
Za zdravstvene ustanove	3,0	3,3
Za komunalne namene	2,7	2,8
Za proračunske investicije	2,9	2,0
Drugo (izdatki za narodno obrambo)	55,5	61,0

S stališča potrošnje je torej izpolnitev letošnjega proračuna v obdobju januar—maj v skladu s postavkami zveznega družbe-

na plana za leto 1956. Toda s stališča finansiranja je izpolnitev proračuna nekoliko drugač-

na. Predhodni podatki namreč kažejo, da so vsi proračuni ostvarili v prvih petih mesecih 100,5 milijarde dohodkov. Ti dohodki pa so manjši od izdatkov in tudi manjši od dohodkov, ki so bili ostvarjeni lani (107,5 milijard).

Zaostajanje proračunskih dohodkov je opaziti predvsem pri dohodkih iz gospodarstva. Vzroki za to so predvsem dvojni: prvič, v prvem trimesečju so vremenske neugode neugodno vplivale na porast proizvodnje in obenem tudi na dohodek, iz katerega izhajajo dohodki iz gospodarstva, zastoj v prodaji ali zmanjšanje prodaje je prav tako vplivalo na slabši dotok proračunskih dohodkov; drugič, letos je dotok proračunskih sredstev zmanjšan tudi zato, ker smo izločili večja sredstva za izvenproračunske sklade, to se pravi za posebne družbene sklade (za pospeševanje kmetijstva, za vodni sklad, za investicije in podobno).